

27.5x30.34	31	עמוד 16	MAN TALK - גלובס	29/08/2012	33484336-4
הרשות למלחמה בסמים - 21131					

בגלל הטיול ההוא

אלה בוגרי סיירות מובחרות ולוחמים שחושבים שאחרי הצבא הם כבר בלתי מנוצחים. אלא שלא אחת הם מובסים דווקא בטיול הגדול למזרח. 95% מעשרות אלפי הישראלים שיוצאים למסע שאחרי הצבא מדי שנה משתמשים בסמים. כ-2,000 יספגו פגיעה פיזית, לעתים בלתי הפיכה. כתבת חובה לכל הורה

ניר דבורי

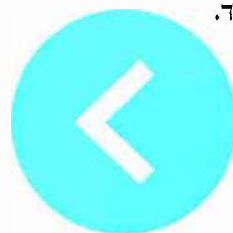

 זה קרה בעמק בצפון הודו בין הכפרים ספיטי וכינור. אין תר-מילאי ישראלי שלא מכיר את שתי נקודות הצינון האלה. עמרי פריש, מנהל "כפר איזון", פגש בצד הדרך שני תרמילאים ישראלים, משוטטים אבודים, ללא מזון או מים, כשרק מעט בגדים לגופם. השניים, שאיבדו את הכיוון וכמעט את עצמם בשל הקור העז, היו טייסים בחיל האוויר בחופשה מהצבא. "זה היה רחוק מאוד מאיך שהם רגילים להתנהג בישראל, במיוחד לאור תפקידם בצבא", אומר פריש שפוגש רבים כמו השניים האלה במסעותיו במזרח.

על-פי נתוני הרשות למלחמה בסמים, משרד החוץ וגופים אחרים, מדי שנה יוצאים כ-50 אלף תרמילאים לכל רחבי העולם. 95% מהם עושים סמים בזמן הטיול הגדול, שמגיע אחרי הצבא - שלישי מהם לראשונה בחייהם. מהם, כ-2,000 בשנה, סופגים פגיעה משימוש בסמים במהלך הטיול. כ-600 מהם נאלצים לחזור לארץ כדי לקבל טיפול וכמה עשרות זקוקים לחילוף מידי. "לא משנה איזה תפקיד אחראי עשית בארץ, שיקול הדעת משתנה עם היציאה לטיול הגדול מעבר לים", אומר פריש, "הצעירים הישראלים מסיימים 21 שנה בהן עברו ממסגרת למסגרת, שתמיד אמרו להם מה לעשות, ופתאום יש להם חופש מוחלט. אין לכך אח ורע בעולם. לא מצאנו היקף תופעה כזו כמו בישראל".

הסמים במזרח זולים משמעותית ומאוד נגישים. המרחק מהבית והלחץ החברתי, רק מגבירים את תופעות השימוש. סיבה נוספת, משמעותית וייחודית לנו הישראלים, היא הניסיון לפרק את המתח והסיכון של השירות הצבאי. הצעירים הישראלים נתונים ב-3 שנים של לחץ בלתי פוסק וזו הדרך להשתחרר ולשחרר פחדים, טראומות וחוויות. רף הסיכון והמוכ-נות להסתכן גבוהים, והישראלים מחפשים ריגוש גבוה במיוחד.

כולם מנסים

פריש, שמלווה כבר שנים את הטיפול בנפגעי המזרח, רואה קשר ישיר בין השירות הצבאי לבין השימוש בסמים בטיול ותופעת ההתקפים פסיכוטיים שהוא מביא.

016 דברים שרואים מסם

מדי שנה, 2,000 תרמילאים ישראלים נפגעים משימוש בסמים // ניר דבורי

23.27x21.49	32	עמוד 16	MAN TALK - גלובס	29/08/2012	33484340-9
הרשות למלחמה בסמי - 21131					

20.86x25.75	33	עמוד 16	MAN TALK - גלובס	29/08/2012	33484346-5
הרשות למלחמה בסמים - 21131					

מתמודדים עם הזיכרונות מהצבא בעזרת סמים. למצולמים אין קשר לכתבה
צילומים: רויטרס

"זה מגיע בגלים של תגובות פוסט טראומה במיוחד לאחר אירועים גדולים - מלחמת לבנון השנייה, מבצע עופרת יצוקה ועוד חוויות רבות וקשות שעוברים בעיקר לוחמים במהלך השירות. תופעות שמתפרצות לאחריו במהלך הטיול ועם התחלת השימוש בסמים"

"זה מגיע בגלים של תגובות פוסט טראומה, במיוחד לאחר אירועים גדולים כמו מלחמת לבנון השנייה, מבצע עופרת יצוקה ועוד חוויות רבות וקשות שעוברים לוחמים במהלך השירות", הוא מספר, "תופעות שמתפרצות לאחריו במהלך הטיול ועם התחלת השימוש בסמים".

כשפרצה מלחמת לבנון השנייה, פריש היה בהימלאיה. "תרמילאים סביבי החלו לקבל טלפונים מהבית, מההורים שביקשו לא להגיע

ולהישאר רחוק. יש כאן הרשאה חברתית לפסק הזמן הזה. כך שזה לא מרד נגד ההורים והמסד, יש כאן הסכמה חברתית רחבה ולגיטימציה לטיול הגדול".

נוכח ההיקף הרחב של השימוש בסמים בקרב תרמילאים, ובניסיון למזער את נזקי

התופעה, הוקמו בשנים האחרונות מסגרות ייחודיות לטיפול בתרמילאים שנפגעו משימוש בסמים. מסגרת אחת פועלת בהודו ומטרתה לספק מענה ראשוני לנפגעים וגם למי שטרם נפגעו. אחרות פועלות בארץ ומטרתן לטפל בתרמילאים שהוחזרו לאחר שנפגעו.

לשחרר את הטראומות

אחד המקומות האלה, הוא "כפר איזון" שלידי שדות ים, אותו מנהל פריש. המטופלים שוהים במקום שלושה-ארבעה חודשים. פריש מזהה קשר ישיר בין חוויית השירות הצבאי לבין התפרצות תופעות פוסט טראומה בקרב לוחמים אחרי שימוש בסמים.

לדבריו, במהלך הטיפול בכפר עולות סיטואציות קשות מהשירות. המשותף לרוב החוויות הללו הוא ללא ספק המפגש עם המוות. לעתים כזה שנגרם לחבר לנשק, ולא אחת גם כזה שהחיל המשחרר גרם בעצמו בשדה הקרב.

פריש מסביר כי "הגוף בונה מנגנונים לה-תמודדות, אבל השימוש בסמים עלול למוטט אותם. כל מה שאנחנו עושים זה בחירות שע-ליהן צריך לקחת אחריות. השיקום הוא היכולת להאמין בעצמך. לא ניתן לבטל את ההיסטוריה של המטופל, אלא מה עושים עם זה עכשיו. "בכפר איזון טיפלנו בהרבה טייסים, לוחמים

עזרה ראשונה

צוות בינמשרדי הקים בהודו בית חם שאמור לסייע בשלב שלפני ההתמכרות

לנוכח היקף התופעה יצאה להודו לפני כשנתיים משלחת ובה בכירים ממשרד ראש הממשלה, ממשרד החוץ, ממשרד הבריאות, מהרשות למלחמה בסמים ומגורמים נוספים, כדי לבחון את האפשרות לתת פתרון לבעיה מטעם המדינה.

בעקבות ממצאי המשלחת הוקם לפני מספר חודשים "הבית הישראלי החם בהודו". הבית הוקם במטרה לתת מענה ראשוני לבעיות של תרמילאים ולסייע להם בשלב שלפני ההתמכרות לסמים. בהקמתו השתתפו הרשות הלאומית למלחמה בסמים ועמותת "איזון וחזרה למסלול" שסייעה בהקמת "כפר איזון".

"הבית החם" משמש מקום מפגש לתרמילאים

ישראלים ומספק מגוון פעילויות ושירותים, כגון הרצאות, סדנאות, עיתונים, מוזיקה וסרטים ישראלים, אינטרנט, טלפון וגם פעילות למניעת שימוש בסמים. בנוסף הוא מספק עזרה ראשונה וסיוע לצעירים שיש צורך להלצם ולהחזירם לארץ. עד היום סיפק "הבית החם" מענה ראשוני לעשרות תרמילאים במצוקה. את ה"בית החם" מפעיל זוג ישראלים העו-סקים בחינוך וברפואה משלימה, והוא אמור להיות מקום שגם הורים מודאגים יכולים לפנות אליו לקבלת עזרה. הבית יפעל כחצי שנה בעיר מנאלי בצפון הודו וכחצי שנה על חופי גואה, וכך ינודד יחד עם התרמילאים בהתאם לתנאי מזג האוויר. ■

27.03x25.71	34	עמוד 16	MAN TALK - גלובס	29/08/2012	33484352-2
הרשות למלחמה בסמי - 21131					

רובצים חודשים ומעשנים ג'ראס. למצולמים אין קשר לכתבה

"בכפר איזון טיפלנו בהרבה טייסים, לוחמים ביחידות הכי מובחרות בצה"ל ואנשי 8200. הם נסעו לחו"ל, חוו סמים וחזרו 'הפוכים'. זה קורה דווקא אצל כאלה שנחשפים לסיכון ומוטלת עליהם אחריות. חלקם הגדול מודה שכבר בצבא החל להשתמש בסמים, כדי לנסות ולהתמודד עם מה שחוו"

את אתוס המסע הארץ ישראלי בדרכי דרום אמריקה והמזרח הרחוק. היא משווה את מסעות המוצ'ילר למסעות הפלמ"ח. עד כדי כך.

לדבריה, יש מי שרואה את התרמילאות כ"המשך של הטיילות הארצישראלית, שהי תפתחה בתקופת היישוב ושהגיעה לגיבושה בשנות הארבעים, בעיקר במסורת המסעות של הפלמ"ח והתמסדה בשנות העיצוב של המדינה - הטיול הגדול כהמשך ישיר של השירות הצבאי. אחרים רואים בו אנטייתזה מובהקת לחוויה הקולקטיבית הישראלית של הצבא".

לצד המסעות התנועתיים, הצבאיים והעממיים, שהמשיכו ישירות את מסורת

התאצ'ריום שפילג ויצר ניכור בערי בריטניה; בדרום אפריקה קיימת סצנת מסיבות טראנס גדולה וכך גם בגוש המזרחי לשעבר (רוסיה זו כנראה המדינה שבה קיים שיעור המשתמשים הגבוה ביותר באקסטזי).

ד"ר יעל אנוך ורונית גרוסמן מהאוניברסיטה הפתוחה טוענות כי המשיכה של הישראלים להודו נובעת מהרצון להתנתק מ"המציאות הישראלית" - והודו נתפסת כמקום שבו ניתן לממש זאת.

השתיים ניתחו יומני תרמילאים באינטרנט, ולטענתן הכותבים מביעים אהבה ל"הודו", אך סלידה מן המקומיים, תוך הימנעות ממגע איתם. ביומנים מובעת תשוקה להתנסות בחוויות רוחניות, אך ההתמקדות היא בתיאור אינטראקציות כלכליות. הכותבים ממליצים לחוות את הודו בצורה בלתי אמצעית כ"דרך הנכונה" לטייל, אך בולטת הימנעות ממגע קרוב וישיר עם הצלילים, הריחות והטעמים המקומיים.

וכך, למרות ההקשר התיירותי הגלובלי, המרחב התיירותי שיוצרים היומנים של המטיילים הישראלים בהודו הוא מרחב "מקומי". חוויית הטיול בהודו, כפי שבולטת ביומנים שקראו השתיים, היא בסך הכל "הגיגה של ישראליות", המתקיימת באתרים מסוימים בהודו.

סלנג של סמים

החוקרת והעיתונאית נסיה שפרן שמלמדת בקולג' פרנקלין ומרשל בפנסילבניה, סבורה שתרמילאי הדור האחרון עוד נושאים עמם

ביחידות הכי מובחרות בצה"ל ואנשי 8200, יחידת ההאזנות של אמ"ן. הם נסעו לחו"ל, חוו סמים וחזרו 'הפוכים'. ביניהם לא מעט קצינים. זה קורה דווקא אצל כאלה שנחשפים לסיכון ומוטלת עליהם אחריות. חלקם הגדול מודה שכבר בצבא החל להשתמש בסמים, בעיקר קלים, כדי לנסות ולהתמודד עם החוויות שחוו", הוא מסכם.

אגב, בשלוש השנים האחרונות הוא מזהה תופעה חדשה: הרתיים גילו את הודו. "הם ממלאים היום את הודו, חצאיות וכיפות סרוגות, מטיילים גם הם אחרי השירות - כולם מוציאים צ'ילומים בלילה בגסט האוס ומעשנים".

"הגיגה של ישראליות"

תמיר ליאון, אנתרופולוג יישובי באוניברסיטת תל-אביב, מתאר במאמר שכתב את הסיבות להשתתפות המוגברת של צעירים ישראלים בוגרי צבא בתופעות היציאה לחו"ל וההתפרקות בשימוש נרחב בסמים.

לדבריו, מחקרים בעבר הראו כי אדם אשר אינו מזדהה אידיאולוגית עם החוויה הצבאית שעבר, גוברים סיכוייו להיפגע נפשית כתוצאה מהפעילות הצבאית. יש מכנה משותף בין המדינות אשר בהן מתקיימות מסיבות טראנס רבות או כאלו שיש בהן שימוש נרחב בסמים - כולן מדינות אשר שררה בהן אידיאולוגיה דומיננטית, ששקעה ולא התחלפה באחרת, כך שנוצר ואקום שלתוכו חדרו תכנים אלטרנטיביים.

מסיבות האסיד החלו באנגליה בשיא עידן

20.87x27.86	35	16 עמוד	MAN TALK - גלובס	29/08/2012	33484356-6
הרשות למלחמה בסמים - 21131					

מתוך קמפיין נגד סמים
צילום: רויטרס

טיולי הפלמ"ח, החלה להתפתח מסורת של מסעות יחידים וחבורות קטנות. מסורת זו התגבשה בשנות החמישים ומייצגה המובהק ביותר הוא מאיר הרציון, שלאחר מסעו הראשון למצדה כתב: "יש לציין כי במסעות גדולים חסרה החוויה שבטיול. אין אתה עומד ברשות עצמך ועושה ככל העולה על רוחך (...). לכן אין הטיולים המאורגנים מעניינים ומושכים. סתם לצעוד ככבשה, אין טעם".

במסעות אז היה הכל: סקרנות, הרפתקנות, גיבוש חברתי, חישול הגוף והנפש ופריצה למרחבים; היו בו גם מומחיות בשדאות ובסירות. אין ספק שבטרקים האלה עומדים במבחן החברות והערבות ההרדית. ידועים מקרים לא מעטים שתרמילאים ממש העמידו את חייהם בסכנה כדי להציל תרמילאים אחרים במצבי חירום כמו מפולות שלגים, נפילה למערה או פציעה.

רק בשנים האחרונות צריכת הסמים הפכה לחוויה מרכזית בהם. חברות הביטוח העוסקות בחילוץ תרמילאים, שבעבר עסקו בעיקר במי שנסחפו במורד נהרות גועשים או נקברו תחת מפולות שלגים, נשלחות שוב ושוב לחלץ

יש מכנה משותף בין המדינות אשר בהן מתקיימות מסיבות טראנס רבות או כאלו שיש בהן שימוש נרחב בסמים - כולן מדינות אשר שררה בהן אידיאולוגיה דומיננטית. אידיאולוגיה זו שקעה ולא התחלפה באחרת, כך שנוצר ואקום שלתוכו חדרו תכנים אלטרנטיביים

בכיתויים מטפוריים וציוריים ("מגואה לגה").

עולמות התוכן של המטיילים המשתמשים בסמים שאובים מתחום העבריינות ("דודה", "פושר", "זולה"), שגוען ופסיכוטיות ("ג'נה", "גנבה", "קרוע"), לשונות זרות ("קראחנה", "מסטול", "אפר" - upper, "נאשה" - סטלה בהודית) ותרבות הפנאי ("שאנטי", "רביצה"). גם עולם התוכן השאוב מתחומי הצבא והמלחמה מקבל ביטוי בקרב שפת המשתמשים בסמים שעדיין מושפעים מהמסגרת שזו עתה יצאו ממנה. וכך "ניקוי קנים" משמש הפעם לא לניקוי הרובה אלא לניקוי הצילום לאחר עישון הג'ארס.

הסמים הם חלק אינטגרלי מתרבות התרמילאים. המטיילים הישראלים אחרי הצבא נמצאים לראשונה בחייהם במצב של "שכירת מסגרות", אין להם מורים על הראש, אין הורים, אין מפקדים ובנוסף לכך אין תחושה של זמן ומרחב, יש תחושה של חופש טוטאלי והבעיה היא שצעירים רבים מתקשים להבין את הסכנות השימוש בסמים ובהתמכרות. וגם אלה שמבינים היטב, אחרי השירות הצבאי, מרגישים שכבר לא יקרה להם כלום. ■

עלפי הגיית בונינוח, קרימינולוגית ודוקטור רנטית מהאוניברסיטה העברית, חלק מהאתרים שאותם התרמילאים "חייבים לעלות אליהם לרגל" הם אלה שרווח בהם גם השימוש בסמים, כגון גואה ומנאלי בהודו, קופנגן בתאילנד, או קולומביה בדרום אמריקה.

בונינוח ערכה בשנים האחרונות מחקר ובו אספה את המילים המשמשות את התרמילאים המשתמשים בסמים במהלך טיולם. לדבריה, מדובר בהמצאה של מילים חדשות המשתנות בתדירות גבוהה. אפשר למצוא בהן אוצר מילים רחב שמטרתו לכנות בשמות שונים מעשים פליליים, פושעים, נציגי חוק, עונשים, מקומות כליאה וכדומה. כמו כן נמצאות בסלנג מילים עם שינוי של צורת המילה ("בל" בלה"), הטעמתה, נוטריקון ("מ"פ = מסטול פצצות), מיווג של שתי מילים השאולות משפות זרות ("גראפאס" - גראס נפאס) ושימוש נרחב

תרמילאים ש"התחרפנו" בגלל שימוש בסמים. הישראלים שפגש חיליק מגנוס, ראש צוות חילוץ התרמילאים של חברת הביטוח הראל שילוח, בצפון הודו, "לא עושים ראפטינג, לא יוצאים לטרקים, לא עושים כלום. הם מתמקמים בחבורות בגסטוהאוסים באזורים האלו, איפה שיש ג'ארס טוב, ורובצים בהם חודשים. אנשים נראים במצב אפאתי לגמרי. זו סביבה של אנשים צעירים, בתחילת שנות ה-20 לחייהם, ואפילו אין שם שום אווירה מינית. אנשים פשוט נראים כבויים".

ומכיוון שמרבית התרמילאים הם יוצאי צבא, גם התפתח בשנים האחרונות סלנג תואם.

כפר איזון
קונספט: מרכז טיפולי לתרמילאים שנפגעו משימוש בסמים
עלות: 9,000 שקל לחודש לטיפול
משך הטיפול: שלושה ארבעה חודשים